

hedonizma in še manj pritlehnega užitkarstva. V knjigi je zapisana resnica o življenju človeka, ki mu je bil alpinizem bistvo in ljubezen spodbuda življenju, oboje pa je dopolnjevala Aleševa izjemna kreativnost.

Iz knjige govori Aleš sam, govorijo njegovi prijatelji in soplezalci, veliko bistvenega pa s svojim veznim besedilom pove tudi Dušica Kunaver, ki je Aleša, svojega življenjskega sopotnika, daleč najbolj poznala. Njena pripoved pa ni zgolj vezno besedilo, ampak je velika volja ohraniti prihodnosti Aleševo resnično podobo. Brez herojskih »dodatkov« in mimo najrazličnejših lastniških ambicij kakršne koli že ustanove. Seveda je Aleš tudi tem pripadal, vendar pa je najprej in predvsem pripadal družini, goram, prijateljem in svojemu delu. Lahko bi se, zapisujoč te besede, celo odločil za triado, s katero bi najenostavneje označil Aleševo bivanje, triado, podedovano po očetu erudit prof. Pavlu Kunaverju: družina, gore, delo. Prijatelji pa so tako povsod prisotni, so neposredno vključeni.

O čem torej pripoveduje knjiga? O bogatem, a žal prehitro končanem življenju tam na pobočjih Mežakle, v gozdu nad Blejsko Dobravo. Pripoveduje o tistem Alešu, ki slovenskim alpinistom pomeni zaščitni znak kakovosti, znanja, zanesljivosti, neomajnosti, nepremagljivosti, večne obvladljivosti. Pripoveduje o človeku, alpinistu, ki je postal eden od sinonimov slovenskega alpinizma v kakovostno vrhunskem evropskem alpinističnem občestvu. Miren, samozavesten, samosvoj, razgledan, intelektualno visoko nad povprečjem, a vendar premočrten, stremeč k jasno začrtanemu cilju. Vodja z veliko mero potrpežljivosti in sposobnosti prijateljskega prepričevanja, predvsem pa verujoč v vse-mogočnost dobrega zgleda, biti med prvimi takrat, ko je najtežje, žrtvovati, in to brezpogojno, lastne ambicije moštvenemu uspehu.

Knjiga pripoveduje o Alešu Kunaverju, vodji, ki je poznal svojo dolžnost na sleherni odpravi, ki jo je vodil. Bil je arhitekt, statik, zidar zgradbe, ki je slovenskemu alpinizmu omogočila stopiti na poljane mednarodne veljavnosti. Te bi brez Aleša, ki mu dr. Miha Potočnik pravi plemič našega vrhunskega alpinizma, ne bilo, vsaj takšne ne, kakršno imamo danes.

Posebne omembe vreden je tudi likovni prispevek knjigi, ki je delo Danila Cedilnika, subtilnega snovalca upodobljene človekove skušnje v svetu gorskih prostranstev. Fotografija, ki tudi spremlja knjigo, govori z jezikom objektivnega dejstva, čeprav še tako subjektivno zaznamovanega, Cedilnikova risba pa izpoveduje človekovo dušo, človekov intimni svet, ki nagovarja intimnost drugega. Zato knjiga *Aleš Kuna-*

ver z vso svojo izpovednostjo in dokumentiranostjo že sodi med temeljna dela slovenske planinske literature.

Mitja Košir

Peter Skoberne: Sto naravnih znamenitosti Slovenije

Prešernova družba je v Redni letni zbirki 1989 med drugimi izdala knjigo — hvalnico naravnim lepotam slovenske dežele, knjigo, ki je hkrati tudi razlagalka estetskega videza in geneze stotih najpomembnejših naravnih spomenikov na ozemlju republike Slovenije. Njen avtor je Peter Skoberne, posvetil jo je spominu prijatelja Rada Smerduja, k sodelovanju pa je povabil še vrsto naših odličnih fotografov, poznavalcev naravnih zakladov naše majhne, vendar lepot polne domovine.

Brez smisla bi jih bilo naštetih vseh sto, kajti z njimi se bo bralec srečal sam, zato le nekaj vtisov.

Slovenske naravne znamenitosti niso velikih razsežnosti, ker nas že ozemlje umešča v Ljubke, a kljub temu dokaj ozke okvire, čeprav slovenska obzorja segajo tudi širše, prek meja, ki jih je zarisovala politična volja brez posluha za utrip narodove duše. So te naše znamenitosti majhnih razsežnosti, zato pa jih je veliko in vse so, žal, zaradi neracionalnega in ekstenzivnega (predvsem gospodarskega) razvoja že zelo ogrožene. Zato velja nanje ves čas in intenzivno opozarjati in hkrati na razumen, na sholastičen način pripovedovati in opisovati možnosti, ki jih še imamo, da bomo vsaj nekaj najlepših ohranili v njihovi prvinskosti prihodnjim rodovom. Prav njim smo to dolžni, kajti nobene pravice nimamo pozabiti, da to ozemlje ni zgolj za nas, temveč pripada vsem, preteklim, sedanjim, predvsem pa prihodnjim rodovom. Zlasti pa človek ne more biti lastnik zemlje, na kateri živi; človek je na njej le podnajemnik.

Knjiga *Sto naravnih znamenitosti Slovenije* je v veliki meri glasnica ideje o varovanju naše naravne dediščine, torej ideje, ki dediščine ne obravnava kot lastnino, ampak kot kategorijo, ki nima časovnostninske opredelitve. Ta ideja predpostavlja dolžnost in ne pravico, ta vrstni red pa je pri varovanju okolja nasploh optimalen. Nikakor in nihče si ne more lastiti zgolj pravice do upravljanja z okoljem, ampak mora dobro vedeti tudi za dolžnosti varovanja tega okolja. Prav ta zavest pa je pri nas še v zibelki. Shodila še ni in ob takšnih razvojnih trendih, kakršnim smo priče, še dolgo ne bo. Medtem pa nam umirajo gozdovi, nam umirajo vode, vse od najmanjšega potoka tja do morja, opozorila ekologov pa so, kot bi vodo razlival

v puščavski pesek. Človekovemu pohlepu in napuhu kot da ni meja.

Zato bo zelo prav, če bomo vsi skupaj čim pogosteje jemali v roke Skobernetovo knjigo in ji skušali prislusniti v njenem angažmaju za ohranjanje vsega lepega, kar premore naša deželica na »sončni strani Alp«. Naj mi bralec ne zameri tega ideologiziranega turističnega slogana, ki kot reklamna poteza nič ne pove, zato pa s svojo brezvsebinskostjo iz dneva v dan pripoveduje o ničevosti neke kampanjskosti, ki ostaja zgolj površinska, s konkretnostmi pa ne ve kaj početi. Morda se bo kaj premaknilo, ko bo »Slovenija, moja dežela« res postala dežela vsakega od nas in se bomo tega zavedli tudi takrat, ko bo za to deželo treba kaj storiti, se čemu v njen prid tudi odpovedati. Povrnila nam bo na stoteri način.

Mitja Košir

Triglav v francoskih očeh

Fotograf in reporter Pascal Kober v oktobrski, 108. številki planinske revije Montagnes Magazine v članku z naslovom »Zlate glave Triglava« opisuje svoje srečanje z našo najvišjo goro. Naslov bi lahko prevedli tudi kot Trije zlati rogovi Triglava, saj pisca prav prijetno »obseda« Zlatorogov motiv, znamenito triglavsko pravljico pa v posebnem okvirčku tudi v celoti povzema. Deset izvirnih, res lepih fotografij in dva priročna zemljevida spremljajo njegovo pripoved o vzponu, ki pa ga je prekinilo slabo vreme, ne da bi se mogli francoski obiskovalci povzpeti prav na vrh.

Če odštejemo sicer že znano francosko prepričanje, da se ni mogoče zmeniti z nikomer, ki ne govori francoskega jezika — nemožnost komunikacije s planinci po kočah je očitno tudi kriva za malce vzvišen odnos do njih, do tistih slovenskih planincev, ki jih je Koberjev fotoaparati sicer izjemno lepo ujel, kako občudujejo nebo po planinski nevihti —, je prispevek korekten, celo kar dolg glede na obseg revije, saj je Triglavu posvečenih 14 strani. Na zadnjih dveh straneh so zbrane vse potrebne informacije, brez katerih si tujec v deželi, katere jezika ne razume, težko pomaga. Kratko poglavje je namenjeno tudi naši gastronomiji, v njem pa lahko preberemo, da človek, ki si kuha sam, v Jugoslaviji težko pride do mesa; in da je glavna jed, ki jo je treba pokusiti, čevapčiči. Kranjska bržolica je šele na četrtem mestu »slovenskih« specialitet.

Planince in ljubitelje Triglava bo seveda zanimalo, za katero pot na našega očaka se je odločil Pascal Kober (domnevati smemo, da ni bil sam, vendar svoje planinske družbe nikjer ne omenja, le tu in tam o vtisih govori v množini). Izbrali so

vzpon čez Komarčo, si prej seveda ogledali Savico, nato pa nadaljevali po Dolini sedmerih triglavskih jezer, se ustavili v koči pri Dvojnem jezeru in drugi dan prišli do Tržaške koče. Tretjega dne jih je neurje pregnalo v Zasavsko kočo na Prehodavcih in ko je minilo, je bil Pascal Kober prisiljen vzdikniti ob prizoru, ki se mu je ponudil: »Simfonija barv na Julijcih je lepša od vseh zarij tega sveta!«

Medtem ko se morajo pred slabim vremenom tudi naslednji dan zateči v kočo, Kober obnavlja zgodovino Triglava, omenja štiri srčne može in pripoveduje zgodovino organiziranega slovenskega planinstva, tesno povezanega z nacionalno zavednostjo.

Vzpon na vrh je Francozom preprečil sneg in na povratku čez Hribarice, pravi, jih je potolažila slovenska silvovka. Z Vratc* je bil Triglav, ko jim je še enkrat pomežiknil, videti kot Mount Everest.

Na tem spoznavnem srečanju s slovenskimi gorami sta Pascala Kobera najbolj začudili dve podrobnosti: žigosanje knjižic na vrhovih in visok obisk naše najvišje gore, ker da je »ponos vsakega Slovenca, da vsaj enkrat v življenju spleza na vrh Triglava«.

Bogi Pretnar

Berge 34: Portret Julijskih Alp

Najprej kratko o reviji Berge:

Verjetno je najbolj atraktivna evropska gorniška revija z jasnim konceptom, visokimi cilji in z zavirljivimi uspehi. Mednarodni magazin Berge ima izdajatelja v Švici (dr. Peter Meyer) in deljeno uredništvo. Švicarski del vodi gospa Heidi Meyer-Küng, nemški del pa Michael Pause, ki skrbi za alpinistično področje. Soustanovitelj revije je bil pokojni Toni Hiebler, potem ko je dolga leta urejal Alpinismus in Bergsteiger.

Revija Berge se je rodila v začetku osemdesetih let. Namen ustanoviteljev je bil izdajati revijo, ki bo gorski svet predstavljala sistematično in celovito: ne le šport in rekreacijo, ampak tudi zgodovino, etnologijo, alpsko gospodarstvo, predvsem pa kulturno izročilo, vse tisto torej, kar je oblikovalo in napajalo vsebino, širino in izvirnost evropskega gornišstva. Vsaka številka revije je posvečena enemu gorstvu ali eni gorski skupini. Berge 34 (januar 1989) predstavljajo Julijske Alpe.

Na ovitku je barvna fotografija triglavskih romarjev, gledano z vrha Triglava po grebenu tja do Malega Triglava. Razkošne dvostranske barvne slike (Tamar z Jalovcem, bohinjski kravji bal, impresivna podobna Trente, jutranji razgled s Triglava) na začetku notranjega dela izživalno obetajo bralcem privlačno vsebino in zelo razno-

* Piše sicer »iz Vratc«.